

# **Bên Trời Lận Đận 1 đến 10 (hết)**

## **Đời Không Đáng Buồn từ 1 đến 10 (hết)**

\*

### **1. Bài Dẫn**

#### **Hà Thượng Nhân**

Bạch Cư Dị, hiệu là Lạc Thiên, bị đày đi làm quan ở Tâm Dương, nơi rừng thiêng nước độc.

Một tối mùa thu, tiễn bạn trên bến Tâm Dương, ông bất chợt nghe tiếng đàn từ một chiếc thuyền gần đó vẳng lại....

Tìm hỏi ra mới biết người gảy đàn là một danh kỹ ở kinh đô, về già lấy một nhà buôn. Bạch Cư Dị dọn rượu mời nàng gảy cho nghe.

Tiếng đàn lâm ly, ai oán khiến khách ngồi trong tiệc thấy đều rơi nước mắt.

Bên Trời Lận Đận, Hay là :

“Độc Tỳ Bà Hành tâm sự với Bạch Cư Dị”

“Cùng một lứa bên trời lận đận  
Gặp gỡ nhau lọ sẵn quen nhau”.  
Bạch Cư Dị

Đây không hẳn là một tập thơ trường thiên. Trước Tết 1979, một người bạn thơ cùng cảnh ngộ đem đến cho tôi tập Tỳ Bà Hành của Bạch Cư Dị. Tôi đọc, lòng bồi hồi xúc động. Mấy chục năm trước, khi còn là học sinh trung học, tôi đã được học Tỳ Bà Hành. Sau này là giáo sư, tôi đã dạy Tỳ Bà Hành.

Tâm sự, cảnh ngộ của Bạch Cư Dị đâu phải là tâm sự, cảnh ngộ của tôi, nhưng tắc lòng đắng cay “Bên Trời Lận Đận” kia cũng là tắc lòng đắng cay của chính mình.

Tỳ Bà Hành chỉ là một cái cớ để tôi nói lên tâm sự của riêng mình. Bạn đọc sẽ bắt gặp trong tập thơ này nhiều ý, nhiều câu trùng hợp, điều đó cũng không quan trọng. Điều quan trọng là liệu tôi có dựa vào nỗi lòng của cổ nhân để gửi gắm được chút gì nỗi lòng của mình chẳng ? Liệu những oan trái mà tôi và các bạn tôi đã trải qua có thể làm cho người đọc bồi hồi xúc động như tôi đã bồi hồi xúc động khi đọc Tỳ Bà Hành chẳng ? Từ đó, liệu con đường đi tìm Chân Lý, đi tìm Sự Thật, đi tìm Lẽ Phải có bớt chông gai được chút nào chẳng ?

Đàn Ngang Cung

*Thi phẩm "Bên trời lận đận" gồm có 3 tập nhỏ :*

*\*Đời không đáng buồn, \*Ngày tháng khó quên, \*Việc còn phải làm. Tập 1 có chín bài, tập 2 tám bài, và tập 3 chín bài, tất cả 26 bài.  
Tập 1 tôi viết khi chưa bị biệt giam. Lời thơ vì thế còn tương đối hiền lành.  
Khởi sự viết tập 2 thì tôi bị biệt giam. Lời thơ do đó đau buồn và đầy uất hận.  
Khi được tha về, tôi chép lại tập 1 và 4 bài của tập 2. Đến bài thứ 14, tôi phải dừng lại.  
Sợ chép mà lọt vào tay Cộng sản thì phiền phức.  
Tôi y vào trí nhớ của mình, tự hẹn đợi ngày sang Mỹ sẽ chép hết ra. Nhưng sang đến Mỹ rồi thì vì bệnh hoạn và tuổi già, tôi không sao còn nhớ được nữa.  
Đành chỉ in những gì còn lại, gọi là ghi lấy một chút kỷ niệm xưa*

**Hà Thượng Nhân**

## **Bên Trời Lận Đận**

### **Đời Không Đáng Buồn 1**

Bạch Cư Dị ngày xưa đất Trích,  
Bên Tầm Dương cùng tịch nghe đàn.  
Bao nhiêu nỗi thở, niềm than,  
Tiếng Tỳ vừa dứt chứa chan mạch sầu !  
Thơ để lại ngàn sau tri kỷ,.....  
Nỗi đoạn trường nào chỉ riêng Ông ?  
Rượu không, tiền bạc cũng không,  
Chân cuồng bước quẩn ở trong xó nhà.  
Tôi cũng bệnh, lại già hơn Bạch,  
Bả lợi danh rũ sạch từ lâu,  
Lau vàng, trúc vỡ thấm đâu, (1)  
Đất cần sỏi đá lạnh thấu đêm ngày.  
Vài củ sắn ăn chay suốt tháng,  
Một căn buồng, trăm mạng chia nhau.  
Mỗi năm cơm sạn vài thau,  
Mất thềm quên cả niềm đau thuở giờ.  
Lại diễn lại nước cờ thí tốt,  
Lửa oán thù nhóm đốt tình thương.  
Ông còn là kẻ hiền lương,  
Tôi trong cảnh ngộ bất thường, éo le.

Dẫu có muốn đêm nghe vượn hót,  
Hoặc nghiêng chai mình rót cho mình.  
Ông như nếu muốn thực tình,  
Từ quan về với gia đình làm dân.  
Tôi dù muốn chân trần, áo vá,  
Bên vợ con nấn ná qua ngày.  
Tuổi già sớm dất trâu cày,  
Tôi về vui với một bầy trẻ thơ.  
Trước trăng gió hững hờ thế sự,  
Gần cỏ cây tình tự đôi câu.  
Thế nhưng có dễ dàng đâu !  
Ông, tôi rõ thật khác nhau muôn vàn.  
Đọc thơ Ông canh tàn chẳng ngủ,  
Ghen với Ông lại cứ thương Ông.  
Ngàn sau dẹp hết gai chông,  
Nêu như thế giới đại đồng văn minh.  
Có ai nghĩ tới mình, rõ lẽ,  
Mà thương cho cái lụy làm người ?  
Hay là nó ấm tốt tươi,  
Hậu sinh chỉ biết học cười cũng nên

(1) Hoàng lô, khô trúc nhiều trạch sinh  
(Lau vàng, trúc vổ nảy mầm quanh hiên)  
Tỳ Bà Hành

## Hà Thượng Nhân

### Đời Không Đáng Buồn 2

Ông không đói, không thèm, không khát,  
Mỗi khi vui đàn hát tự do.  
Gió trăng của sẵn trời cho,  
Gặp tri âm cứ chuyện trò thâu đêm !  
Lại dong sấp rót thêm rượu quý,...  
Dang tay mời túy lúy cùng say.  
Mà thơ trăm đấng, ngàn cay,  
Thế thì ông hiểu bọn này làm sao ?  
Mọi đi đứng, nói chào, thức ngủ,  
Phải học hành, tuân thủ từng ly.  
Củ khoai, chén bắp, khúc mì,  
Còn chưa ấm dạ nói gì bát cơm !?  
Tuy cũng có mùi thơm cỏ dại,

Giọt mồ hôi nhễ nhại vai già.  
Tối về nhốt kỹ trong nhà,  
Cửa trời trăng gió lại là của ai.

Một tí muối, một vài ngụm nước,  
Que đóm con châm thuốc : khó khăn.  
Suốt ngày chỉ nghĩ đến ăn,  
Thế nhưng vẫn có thơ văn trữ tình !  
Vẫn thỉnh thoảng vẫy quanh giọng hát,  
Kề vai nhau bát ngát miệng cười.  
Chỉ còn nhìn thấy con người,  
Quên mình đang ở giữa nơi lao tù.  
Ngoài là kẻ tội đồ bệ rạc,  
Trong, tâm hồn mộc mạc thiết tha.  
Bạn bè thân thích xót xa,  
Người trong cảnh ngộ cứ là thần nhiên.  
Khác ông cụ Lạc Thiên họ Bạch,  
Sống giữa nơi cùng tịch, thiên nhai.  
Người xưa lệ đầm canh dài,  
Ngày nay ta lại hát bài yêu thương.

### **Đời Không Đáng Buồn 3**

Bỗng dung nhớ Tâm Dương đất Trích,  
Ông Lạc Thiên họ Bạch ngày xưa.  
Đêm thu nhân buổi tiễn đưa,  
Vi lô xào xạc đôi bờ heo may.  
Bỗng dùi dặt thoáng bay theo gió,  
Tiếng tỳ bà ai đó vừa buông ?  
Quanh năm bên chén rượu sông,  
Chỉ nghe vượn hú điên cuồng canh thâu.  
Người dạo nhạc ở đâu tới đó ?  
Khách đa tình thật khó làm ngờ.  
Lần theo tiếng nhạc bất ngờ,  
Giai nhân thán đọi, năm chò là đây.  
Người dù chẳng hây hây má phấn,  
Chẳng xiêu đình, đổ quán như ai.  
Thi nhân lụy một chữ tài,  
Còn người : hương sắc tàn phai bẽ bàng !  
Kẻ hôm trước ngàn vàng khó kiếm,  
Miếng cơm rau đắp điểm tuổi già.  
Hôm nay với lại hôm qua,

Đôi thay đến thế, ai mà tiên tri ?  
Người trong tiệc khóc vì oan trái,  
Hay khóc vì nông nổi phù du ?  
Ngàn xưa thăm thẳm, mịt mù,  
Nỗi lòng theo tiếng gió thu vẫn còn !

Đọc vẫn thấy ni non, nức nở,  
Tưởng lời ai than thở đêm nào.  
Tiếng tỳ xé lụa thật sao,  
Chẳng nghe mà cũng nôn nao, sững sờ

Ta từ nhỏ mê thơ, thích nhạc,  
Đến bây giờ tuổi tác dù cao.  
Si mê vẫn giống thuở nào,  
Chút tâm sự ấy biết bao nhiêu người !  
Đất Nghệ Tĩnh khắp nơi sỏi đá,  
Rừng Thanh Chương hoa lá xác xơ.  
Gặp người, người những hững hờ,  
Trẻ con còm cõi, ngẩn ngơ, lạnh lùng.  
Ta nhìn họ vô cùng thương họ,  
Quên hẳn mình cảnh ngộ bi thương.  
Giam thân trong bốn bức tường,  
Lạ chưa ! Lòng vẫn bình thường thản nhiên.  
Ôi ! Người lính vốn hiền như Phật,  
Sống chỉ lo vừa thật vừa thành.  
Coi thường cái bả lợi danh,  
Hễ ai nhắc đến đấu tranh, lắc đầu.  
Người lính ấy ngờ đâu lại lính,  
Đê đê nay bên cánh song hờ.  
Gió đông từng trận vật vờ,  
Thấy mình với lại người thơ đời Đường.

Cùng một lẽ đoạn trường ấy cả,  
Trước thì vay nay trả cho nhau.  
Thơ ta gửi lại ngàn sau,  
Đòi như chưa hết niềm đau oán thù.  
Khi đọc đến thổi phù khói thuốc,  
Nghĩ thương ta gặp bước chông chênh.  
Nhìn ra trời đất mông mênh,  
Thuở này cũng nỗi buồn tênh thuở nào !  
Ví kẻ ấy, vì sao chẳng rõ,  
Lúc cuối năm vò võ xa nhà.  
Cũng mê thơ nhạc như ta,

Rung rung thương quá Ông Hà Thượng Nhân !  
Hỡi người bạn không cần biết mặt,  
Cũng không cần là thật hay hư.  
Lòng ta dù vẫn riêng tư  
Cảnh ta thì cũng y như cảnh người.  
Bạch Cư Dị bên trời lặn đạn,  
Chẳng qua vì cái hận công danh.  
Tâm kia để lụy đến hình,  
Cổ kim chẳng lọt khỏi vành áo com.  
Nay gân gũi cộng rơm cuộng rạ,  
Cỏ cây này có lạ gì đâu !  
Phong trần làm ráo lệ sầu,  
Thôi ! Rồi nước chảy qua cầu cũng qua.  
Nắng có đốt nhưng hoa vẫn nở,  
Sương có gieo, lộc mở cành xuân.  
Ta còn bạn hữu quây quần,  
Thay ly rượu trắng bằng tuần nước trong.  
Còn nguyên vẹn tâm lòng náo nức,  
Biết có trăng là thức chờ trăng.  
Cùng trăng chẳng được đãi đàng,  
Ngoài thềm man mác lòng giăng mắc sầu !  
Bạch Cư Dị mảy châu, mực cạn,  
Khiến hậu sinh vô hạn cảm hoài.  
Nòi tình ta vốn cùng loài,  
Hỏi ngàn năm tới chờ người giải cho.  
Tìm sự thật xin thưa : có dễ ?  
Nếu như còn thiên vị chủ quan.  
Đúng sai nghĩ lại bằng hoàng,  
Sử xanh nào thiếu nỗi oan tày trời

#### **Đời Không Đáng Buồn 4**

Dù ở chôn thiên nhai, hải giác,  
Dù trời thu man mác hơi may.  
Ông còn có chén rượu cay,  
Còn thơ đủ để mình say với mình.  
Bao nhiêu nỗi bất bình nói hết,  
Bút, mực còn Ông viết tự do.  
Đêm trăng thả một con đò,  
Kè bên người đẹp nhỏ to tiếng đàn.  
Giữa trời nước chứa chan cảm khái,  
Bờ lau khô gác mái chèo con.

Tỳ bà thánh thót ni non,  
Áo xanh càng ướt, rượu ngon càng đầy.  
Tôi canh vắng nằm đây thao thức,  
Nhớ vợ con đau nhức ruột gan.  
Chẳng xa mà cách muôn vàn,  
Gió xuân có lọt vào màn em không ?  
Muốn mở cửa dậy trông trăng sáng,  
Trăng thượng tuần lênh láng tường giam.  
Yêu trắng thôi cũng đành cam,  
Yêu thơ thật khó mà làm được thơ.

Khoanh tay gói ngân nga trần trọc,  
Thềm cánh chim ngang dọc trời cao.  
Cuộc đời tựa giấc chiêm bao,  
Nỡ đem thù hận buộc vào anh em.  
Kẻ đồng chung lại xem như lạ,  
Cùng quê hương mang dạ nghi ngờ.  
Rối tung bày một thế cờ,  
Tàn canh, vẫn lại chữ cơ, chữ thời.  
Tôi muốn sống cuộc đời thi sĩ,  
Cũng như ông, vốn dĩ nòi tình.  
Chỉ mong thế giới hòa bình,  
Mong người no ấm, mong mình thanh thoi.  
Giữa trần giới rong chơi một kiếp,  
Khúc họa ca (1) viết tiếp tri âm.  
Thế nhưng gió bụi cát lấm,  
Quản quanh lại đã bốn năm ở tù.  
Ngày đoàn tụ mịt mù chẳng biết,  
Tin vợ con biên biệt không hay.  
Hỏi ai, món nợ ai vay,  
Chúng tôi liệu trả đến ngày nào xong ?

(1) Họa ca hành, thơ Bạch Cư Dị.

### **Đời Không Đáng Buồn 5**

Đã chẳng thể uốn cong ngòi bút,  
Lại bởi vì còn chút lương tâm.  
Thế nên muốn sống âm thầm,  
Miệng không định nói, ngậm câm chẳng đành.  
Tai sớm tối đã thành thông lệ,  
Không tiếng giun, tiếng dế kêu trăng.

Chỉ nghe tiếng keng hung hăng,  
Định giờ thức, ngủ, giờ ăn, giờ làm.  
Cùng sông núi Bắc, Nam cách trở,  
Nhớ ngày xưa hơn hở năm châu.  
Sớm còn tuyết trắng trời Âu,  
Chiều thôi nắng cháy địa đầu Nam Phi.  
Chim ngại bay hay vì thiếu gió,  
Người có chân, chịu bó chân ngòi ?  
Đọc thơ lòng những bồi hồi,  
Sông Bồn (1) núi Nghệ (2) Ông, tôi cùng buồn !  
Nếu xét kỹ cội nguồn tâm sự,  
Ông với tôi tình tự khác nhau.  
Tuổi Ông tóc chớm ngả màu, (3)  
Còn tôi sương bạc mái đầu hoa râu.

- (1) Sông Bồn gần chôn cát lằm (Tỳ Bà Hành)  
(2) Núi Nghệ: vùng núi trong tỉnh Nghệ An.  
(3) Lúc này Bạch Cư Dị mới 45 tuổi, tác giả gần 60.

Tuổi tuy khác nhưng tâm lại một,  
Khờ là ta, dại dột là ta.  
Ngây thơ từ trẻ đến già,  
Lúc nào cũng cứ thiết tha, chân thành.  
Nhờ bùn rác, cành xanh, quả mật,  
Thiếu núi sông trời đất vô duyên.  
Không trong cảnh ngộ đảo điên,  
Biết ai hào kiệt, ai hiền, ai ngu ?  
Lời thơ ấy ngàn thu còn mãi,  
Cũng gọi là món lãi nhân sinh.  
Thương Ông ai sẽ thương mình ?  
Bên trời lặn đạn, mối tình oái oăm !  
Muốn hú vía hỏi thăm người cổ,  
Ta là ai ? Ai đó là ta ?  
Canh khuya vắng tiếng tỳ bà,  
Mênh mông dằng dặc bao la đất trời !  
Định mở miệng nghẹn lời chẳng nói,  
Nói với ai ? bụng đói tay run.  
Hỡi ơi ! Mực cạn, bút cùn,  
Văn chương nêu rẻ như bùn đã may !  
Vốn chẳng sợ chất cay vị đắng,  
Thì nắng mưa, mưa nắng sự thường.



Ông làm nổi giá Thịnh Đường,  
Liệu tôi góp với văn chương được gì ?

### **Đời Không Đáng Buồn 6**

Lúc thì bị khinh khi đày đọa,  
Khi thì nghe đe dọa, dầy vò.  
Lo từ việc nhỏ, việc to,  
Gấp chần, phơi gối để tô lấy phần.  
Lo sao để đừng nhăm, đừng lẫn,  
Đừng nhớ, quên, lơ đãng như xưa.  
Văn chương, nghệ thuật đều thừa,  
Thẻ đường, thìa bột mới vừa lòng nhau.  
Chẳng cần biết niềm đau tâm thức,  
Chẳng cần bàn đạo đức phải chẳng.  
Chỉ còn biết tới miếng ăn,  
Chỉ còn sót lại bản năng tự tồn !  
Tôi riêng bảo : muốn khôn, hãy dại,  
Lỗi tại ai ? Lỗi tại chính mình.  
Trùng khơi thả sức cá kình,  
Chuồng con hổ báo cũng thành hươu nai.  
Ông buồn nổi không ai bầu bạn,  
Gặp tri âm dốc cạn nguồn cơn.  
Bao nhiêu mừng rỡ túi hờn,  
Tiếng tỳ hoặc mắc nợ ơn thi hào ?

Tôi bằng hữu ra vào đông đúc,  
Lại thua Ông một khúc tỳ-bà.  
Tóc bù, mắt sáng lũ ta,  
Niềm tin hùng hực bao la đất trời.  
Mặc ruồi nhặng lả lơ trước mắt,  
Vào lò than rõ sắt, rõ chì.  
Ung dung lúc đứng, lúc đi,  
Thẳng trâm thì có đáng gì quan tâm ?  
Chốn cát bụi trót lằm phải tỉnh,  
Sát hại nhau vì đỉnh, vì chung.  
Trải qua một cuộc tranh hùng,  
Ba mươi năm đã vô cùng thảm thương !  
Tôi chợt nhớ đời Đường, Đỗ Phủ  
Bài Thạch-hào (1) nhắn nhủ gì ta ?  
Gấm từ gây chuyện can qua,  
Hại chung khắp cả muôn nhà, lợi ai ?

(1) Thạch-hào-lại, thơ Đỗ Phủ.

Đời sao lại mĩa mai đến thế,  
Xô người thơ vào kể đao binh ?  
Mà thôi, thành bại, nhục vinh,  
Chờ xem công luận phẩm bình mai sau.  
Ông vẫn đau cái đau đầu mế, (1)  
Tôi muốn quên, hồ để quên cho !  
Ở tù mới quý tự do,  
Nếu chưa biết đói, khi no chẳng mừng.  
Đã như thế thì đừng than thở,  
Tìm đâu xa ? Hay ở nơi mình.  
Mùa xuân năm giữa đất Vinh,  
Đọc Ông cảm mỗi thâm tình chứa chan.

(1) Vị đầu mế triết yêu (vì đầu gạo gãy lưng).  
Ý nói vì miếng cơm, manh áo phải chịu làm quan để mất tự do.

### **Đời Không Đáng Buồn 7**

Ông sinh lúc vua quan phong kiến,  
Tôi gặp thời tiền tiến văn minh.  
Nhiều hôm mình tự hỏi mình,  
Thời Ông phỏng có thái bình, tự do ?  
Nghe nói đến muôn vò rượu quý,  
Lại rất đông nguyên súp tao đàn !  
Văn không riêng một họ Hàn, (1)  
Thơ thì Lý, Đỗ kẻ bàn Âu, Tô. (2)  
Trăng gió sẵn tha hồ ban phát,  
Cửa trời cho bát ngát vô biên.  
Ngang tàng một thuở trích tiên,  
Áo là hây hây trước hiên ỡm ờ.  
Sông Xích Bích bay mờ ánh thép,  
Tào A Man (3) kiếm chép thành thơ.  
Đoàn ca (4) còn mãi đến giờ,  
Buông gươm tay nọ, cầm thơ tay này.

(1) Hàn Dũ.  
(2) Lý Bạch, Đỗ Phủ, Âu Dương Tu,  
Tô Đông Pha.  
(3) Túc Tào Tháo  
(4) Đoàn ca hành. (Thơ Tào Tháo)

Khi dững tướng thành lay, núi đổ,  
Lúc lui về : cửa sổ trắng treo.  
Mái rơm quên mọi eo sèo,

Thênh thênh vạt áo lưng đeo phất phơ.  
Đọc kinh Phật bên bờ suối vắng,  
Trần hai vai sưởi nắng đầu xuân.  
Chim ngàn ríu rít quây quần,  
Bao giờ hết kiếp trầm luân thì về.  
Không hề sợ, không hề oán thán,  
Thuận lẽ trời đánh ván cờ cao.  
Rượu ngon chẳng đợi ai chào,  
Cơn vui tuấn mã, kim bào coi khinh.  
Cởi áo mũ Uyên-Minh (1) thảng thích,  
Để công danh buộc xích được người ?  
Về vườn hoa lá tốt tươi,  
Dầm ba thửa cúc, vài mươi gốc tùng.

(1) Tức Đào Tiềm, người bỏ quan về ở ẩn,  
Tác giả bài "Quy khứ lai từ".

Dưới tàn lá ngó mung trời đất,  
Nghĩ nguồn cơn cười ngất phù du.  
Ở đâu phấn nữ hoa cù, (1)  
Đổi thay tất cả mịt mù khói sương.  
Nay thời thế mỗi rường đổi khác,  
Sống là ăn, là mặc, là làm.  
Làm sao từ Bắc chí Nam,  
Bàn tay ai cũng nhúng chàm như nhau.  
Hoa chỉ đẹp một màu hoa đỏ,  
Nói chỉ mong nói rõ lập trường.  
Lập trường từ chuyện yêu thương,  
Trong từng nhịp thở trong đường bước đi.  
Ta khác nhau chẳng vì kim cổ,  
Một nỗi lòng thuở đó, giờ đây...  
Phương đông hoặc giả phương tây,  
Vui buồn, cười khóc xưa rầy y nguyên.  
Mà khác nhau vì quyền, vì lợi,  
Trắng vẫn trắng với vợ thuở nào.  
Có ai lên đỉnh trời cao,  
Nhìn sâu ngàn kiếp chiêm bao thần thờ !

(1) Hoa cù hồng phấn nữ  
Tranh khán lục y lang.

## Đời Không Đáng Buồn 8 - 1

Ông tự thấy bơ vơ lạc lõng,  
Trước ngọn đèn buông thổng đôi tay.  
Rượu say hay chính lòng say ?  
Độc thơ mình những đắng cay dùm người !  
Cách xa nhau trên mười thế kỷ, (1)  
Mà tưởng đâu như thế bạn bè.  
Như Ông nói để tôi nghe,  
Xạc xào tiếng lá bên hè lạnh tanh.  
Bến Tầm Dương đêm xanh huyền hoặc,  
Một dòng sông vắng vặc trắng thu.  
Đông tây phẳng lặng như tờ,  
Thuyền con mấy lá, đôi bờ nước trôi.  
Người kỹ-nữ vén gối khép nép,  
Vài nếp nhăn hăn mép già nua.  
Cuộc đời thô thể là thua,  
Thời gian sao có thể mua mà hồng !  
Rồi tới lúc lưng còng gối mỏi,  
Sắc Tây Thi tránh khỏi tàn phai ?  
Tử sinh nào có riêng ai ?  
Ngàn xưa vẫn tiếng thở dài ngàn sau !

(1) Bạch Lạc Thiên sinh năm 772, mất năm 846, cách nay (1979) là 1257 năm.

## Đời Không Đáng Buồn 8 - 2

Công với tội, lừa nhau đến thế,  
Đặt bao nhiêu chiếc ghế quyền hành !  
Ngà nào mái tóc còn xanh,  
Soi gương mình bỗng giật mình : phù du !  
Mặc những kẻ gây thù chuốc hận,  
Nã Phá Luân, Đại Hãn còn không ?  
Chỉ còn riêng một tấm lòng,  
Và thêm vào đó những dòng lệ sa.  
Ta vẫn ca khúc ca nhân ái,  
Vẫn ung dung phong thái người thơ.  
Ở tù hay chẳng ở tù,  
Xưa kia Uy Viễn bây giờ là ai ? (1)  
Địa vị khác, mắt tai chẳng khác,  
Khói thuốc缭绕 ngà ngọc vẫn say.  
Bốn năm ừ nhĩ đổi thay,  
Tóc kia bạc trắng, lòng này bạc chẳng ?

Miệng cay đắng cầm bằng gia vị,  
Càng hiểu thêm giá trị tinh thần.  
Làm người nếu chẳng phong trần,  
Nếu không thử thách, đâu cần bọn ta ?  
Cây đứng trước phong ba vẫn vững,  
Đôi bóng mình nhìn sống phòng giam.  
Mai về vẫy nước sông Lam,  
Tưới cây Hồng lĩnh ta làm thi nhân.

(1) Uy Viễn : tức Nguyễn Công Trứ.

### **Đời Không Đáng Buồn 9 -1**

Ta làm kẻ chân trần, áo vải,  
Học thêm người từng trải, khôn ngoan.  
Ước cùng tráng sĩ muôn ngàn,  
Rủ nhau rảo khắp doanh hoàn thử xem. (1)  
Đến lúc đó nếu thềm củ sắn,  
Nghĩ tới ai chân lấm, tay bùn.  
Rủ nhau phá sạch gông cùm,  
Tự do đốt lửa dâng ngàn ngọn cao.  
Rồi ta sẽ người nào, việc nấy,  
Nhìn vào đâu cũng thấy thương yêu.  
Môi son, thiếu nữ sớm chiều,  
Vun hoa, gió thổi áo điều phất phơ.  
Trẻ ngồi học ngâm thơ sớm tối,  
Già thưởng trà, tóc rối tơ trắng.  
Rồi trong ngôn ngữ, nói năng,  
Chữ nào như chữ bất bằng, bỗng quên.  
Giữa trang sách bưng lên tiếng hát,  
Dòng sông xanh bát ngát lừng hương.  
Vẫn cây, vẫn nước Tâm Dương,  
Nhưng ngày nay đã chật đường ngựa, xe.

(1) Ý thơ Lý Đông A.

### **Đời Không Đáng Buồn 9**

Dù có muốn đêm nghe vượn hú,  
Tìm đâu ra cái thú lâm tuyền.  
Đêm trăng vắng giọng Đỗ Quyên,  
Lại đâm nhớ tiếc con thuyền lênh đênh !  
Vài đóm lửa bập bênh sóng nước,  
Ngoảnh vời trông sau, trước bao la.

Vỗ thuyền ca một khúc ca,  
Rằng xưa tâm sự tỳ bà thật chẳng ?  
Thật chỉ có Ngũ Lăng công tử,  
Rượu thơm ngon rót thử chén vàng.  
Lầu bên người đẹp nhìn sang,  
Mây Tầm Dương, nước Lam Giang hữu tình.  
Thật chỉ có : Chúng mình bầu bạn,  
Thuận nhân tình tát cạn biển Đông.  
Bấy giờ tôi lại đọc Ông,  
Gửi về dĩ vãng : Đời không đáng buồn.

### **Ngày tháng khó quên 1**

Điện Hàm Dương cháy dài ba tháng,  
Lửa phần thư (1) thấp sáng căm hờn.  
Nho môn ngày một đông hơn,  
Thảm thương chưa, nỗi cô đơn bạo Tần.  
Tượng dù đúc muôn phần bền vững,  
Mấy thời gian rồi cũng xoi mòn.  
Thế nhưng tắc dạ héo hon,  
Tiếng tỳ-bà ấy vẫn còn trong thơ.  
Tôi chỉ có vài tờ giấy xấu,  
Ngọn bút chì rướm máu bi thương.  
Những chiều mưa gió thê lương,  
Nhớ vô cùng nhớ con đường vào Nam.  
Nhớ hè phố xanh lam tà áo,  
Nhớ trên tay trang báo vừa in.  
Quán Chùa (2) những buổi săn tin,  
Vây quanh bàn nước mắt nhìn ngu ngơ.  
Nhớ Thanh Thúy canh khuya nức nở,  
Bạn bè mình ai ở, ai đi ?  
Nhớ đêm ca nhạc Queen Bee,  
Lúc này mái tóc Khánh Ly còn dài ?

(1) Phần thư Khanh Nho (đốt sách chôn học trò).

(2) Quán La Pagode ở đường Tự Do, Sài Gòn.

### **Ngày tháng khó quên 2**

Ghế công viên còn ai thủ thi ?  
Xăng còn thơm không khí Sài Gòn ?  
Nhớ ơi những cặp môi son,  
Gió vờ quần lẫn búp non sổ sàng.  
Ông (1) nhìn ánh trăng vàng man mác,

Nhớ thành đô đài các kiêu sa.  
Canh khuya vắng tiếng tỳ-bà,  
Mừng như gặp lại hương thừa đế kinh.  
Tôi được ảnh gia đình gửi tới,  
Bốn năm trường tưởng mới vừa đây.  
Con tôi mắt sáng thơ ngây,  
Nụ cười tươi nở như ngày nào xưa.  
Tưởng cuộc sống vẫn chưa thay đổi,  
Dù bao nhiêu nông nỗi đoạn trường.  
Hỏi gì còn với phong sương,  
Uy quyền hay chính tình thương nông nàn ?

(1) Tức Bạch Cư Dị.

### Ngày tháng khó quên 3

Chúng gây nên muôn vàn tội ác,  
Miệng không quên khoác lác tuyên truyền.  
Tương lai hứa hẹn hảo huyền,  
Dân khom mình dưới bạo quyền : thi đua.  
Lớn phè phỡn cười đùa thắng lợi,  
Nhỏ lẳng xăng ca ngợi công lao.  
Làm như toàn thể đồng bào,  
Từ nay no ấm, ra, vào thành thoi.  
Muốn bắc thang lên trời hỏi thử,  
Trời ở cao, trời cứ làm thình.  
Xây xong Vạn Lý trường thành,  
Thêm bao nhiêu năm mỡ xanh dọc đường ?  
Máu của kẻ hiền lương phải đổ,  
Để Đức Vua ngựa cổ tự hào.  
Nghênh ngang văn võ ra, vào,  
Mỗi năm mỗi chén rượu đào thêm ngon.  
Kẻ chép sử tô son mặc cảm,  
Ca tụng dân can đảm, anh hùng.  
Nhân danh thôi cứ lung tung,  
Dưới trên lại mở tiệc tùng tri ân !  
Trong khi ấy người dân gục xuống,  
Bát mồ hôi đổ luống cày sâu.  
Nhân quyền biết ở nơi đâu ?  
Chỉ nghe bốn phía cúi đầu hoan hô !

### Những việc còn phải làm 1

Nghe trong gió mơ hồ tiếng khóc,  
Mây mùa thu trải tóc mong manh.  
Đầu hè yếm lụa phong phanh,  
Ô ! Hương bồ kết hiền lành thoảng bay.  
Em ! Cô gái của ngày trẻ dại,  
Ba mươi năm trở lại quê nhà.  
Cỏ cây cũng lạ lòng ta,  
Nửa khuya vắng mấy tiếng gà lè loi.  
Trăng lơ đãng dọc soi cửa sổ,  
Ta ngâm bài thơ cổ Trung Hoa.  
Ngang trời đàn quạ bay qua,  
Thoắt thôi chần chiếu chan hòa trăng non.  
Em : hơi thở thơm ngon mùi nếp,  
Mỏng như tơ khói bếp Hàn Giang.  
Lá ngô chưa rụng giếng vàng,  
Heo may thoắt đã mang mang thổi về.  
Ông trước chén bộn bề tâm sự,  
Tôi nhìn trăng cứ ngỡ trăng nào !  
Miên man lá cỏ rì rào,  
Đất trời này lúc đi vào cơn say.

## Những việc còn phải làm 2

Ôi cơn gió heo may thuở trước,  
Lạnh ngàn năm sông nước Tâm Dương.  
Về đây rừng núi Thanh Chương,  
Nghe heo may nổi canh trường ngấn ngơ !  
Trước đã có nhà thơ cùng quẩn,  
Ngàn năm sau sao vẫn còn ta ?  
Đời gần tưởng đã rất xa,  
Âng khuâng vì tiếng Tỳ-Bà chưa nghe.  
Tưởng thấy cảnh ngựa xe tấp nập,  
Khách phong lưu vờ vập ngày đêm.  
Về chiều lá rụng quanh thềm,  
Trước sân nhát chổi ngày thêm trể tràng.  
Ông cam chịu đầu hàng số mệnh,  
Tôi gần đây cứ bệnh liên miên.  
Bỗng dưng thương nhớ Tiên Điền,  
Đang khi đất nước đảo điên, mình già !

## Việc còn phải làm 3

Ai xưa mạnh nhờ ba tấc lưỡi,



Vén mây mù đập cười cuồng phong ?  
Làm cho đất lở, trời long,  
Giảm ta sao nổi mấy vòng kềm gai ?  
Cũng đầu óc, cũng tai, cũng mắt,  
Nghĩ nguồn cơn đau cắt thịt da.  
Tám mươi Lã Vọng chưa già,  
Lẽ đâu ta chẳng là ta thuở nào ?!  
Thuở nhìn cảnh đồng bào đói khổ,  
Quyết xông lên đập đổ bất công.  
Năm tay giành lại núi sông,  
Mà tô cho được màu hồng tự do.  
Khắp Nam Bắc ấm no, hạnh phúc,  
Ta về bên khóm trúc nhìn trăng.  
Ngày nay gặp cảnh bất bằng,  
Đêm đêm vẫn nghiêng hàm răng đợi chờ !

## Hà Thượng Nhân

**Nguồn:** <http://www.saimonthidan.com/?c=article&p=967>

[www.vietnamvanhien.org](http://www.vietnamvanhien.org)



An Lạc & Tự Chủ

**VIỆT NAM VĂN HIẾN**

[www.vietnamvanhien.info](http://www.vietnamvanhien.info)



**TỦ SÁCH VIỆT NAM VĂN HIẾN VỚI HƠN 10000 TÁC PHẨM**